

Olden elveeierlag
v/Harald B. Kolven
Vallersundveien 333
7167 Vallersund

Vallersund 07.01.20

Fylkesmannen i Trøndelag
Klima og miljø
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Bekymringsmelding gjeldende økende surhet i Oldelva, Ørland kommune.

Vannforekomster: 135-137-R Oldelva, 135-108-R Nyvassdalselva, 135-668-L Storvatnet, 135-118-R Blåvass-Sandtjønnvassdraget, 135-36878-L Sjøvatnet, 135-97-R Nyvassdalsvassdraget

Vi har med stor uro sett at vannet i Oldelva-vassdraget nå ser ut til å være så surt at flere arter er i ferd med å dø ut eller ha store problemer med rekrutteringen.

I første rekke gjelder dette forholdet til elvemuslinger som nå har forsvunnet fra de øvre områdene og også er redusert i ukjent grad lenger nede i vassdraget. Rekrutteringen av laks og sjøørret kan også være påvirket uten at dette kan tallfestes konkret uten at dette undersøkes nærmere. NINA har gjennomført flere ungfiskundersøkelser i vassdraget (senest siste høst), men rapport derfra relatert opp mot tidligere undersøkelser er enda ikke kjent.

Mye tyder på at denne forsuringen har pågått over noen år nå og at problemet bare øker. Også kalsiuminnholdet i vannet (som også er sterkt knyttet til pH) er langt under de grenser som kan ivareta målet om god økologisk og kjemisk tilstand i vassdraget.

Bjørn M. Larsen hos NINA har vurdert nåsituasjonen for elvemuslingene på denne måten: «Det som er urovekkende, er den lave kalsium-konsentrasjonen (< 1 mg/l). Det er svært få elver med elvemusling som ligger så lavt. I kombinasjon med pH ned mot 6,0, og enda lavere i den øvre delen, betyr i realiteten at de unge muslingene ikke kan klare seg. Det er vel også naturlig å tenke seg at sure episoder (pH <6,0) har vært utslagsgivende for at elvemuslingen har forsvunnet i øvre del. I nedre del kan avrenning fra landbruksområdene og marine avsetninger ha hjulpet til i positiv retning. Voksne muslinger klarer seg godt ved pH >6,0, men vi antar at pH bør være minst 6,2 (mest sannsynlig høyere enn 6,4) for at unge muslinger skal klare seg over tid».

I løpet av høsten har det blitt tatt flere vannprøver på 5 forskjellige lokaliteter i vassdraget i regi av Nordre Fosen Vannområde. Prøvene har blitt tatt månedlig og ved varierende vannføring. Disse prøver er analysert av ALS Laboratory Group Norway AS og vi har sammensluttet et forenklet resultat fra alle disse prøver som følgende:

Figur 1 Kart over de faste målestasjonene. Stasjonsnavn fra 1 til venstre

Stasjon #	1	2	3	4	5
	Oldbrua	Bru 2	Nyvassdalselva	Bro 3	Olaskarfossen
pH	6,2	6,0	5,8	5,7	6,0
Kalsiuminnhold	0,79	0,69	0,68	0,61	0,53

Tallene som her kommer frem, er gjennomsnittsverdiene fra i alt fire forskjellige prøvesett tatt månedlig. Situasjonen synes å være dårligere jo lengre opp i vassdraget en kommer. Hele dette området som er undersøkt er anadromt og hadde forekomster av elvemuslinger tidligere.

Det er ønskelig å videreføre undersøkelsene i 2020 og 2021 jamfør klassifiseringsveilederens føringer om 3 undersøkelses år og Vannområdet håper på videre finansiering med hensyn til tiltak. Pr. i dag finnes det ingen finansiering for en fortsettelse av prøvetakningsprogrammet.

Sist sommer har det vært lett etter elvemuslinger flere ganger i de øvre områder i vassdraget, men det har dessverre bare blitt funnet døde skjell som synes å ha omkommet for en god stund siden.

Det vil også være naturlig å legge til i denne situasjonen at Oldelva er et vernet vassdrag, men at store deler av nedbørsfeltet til vassdraget nå er en del av Storheia vindpark med tilhørende nylig anleggsvirksomhet og veibygging. Dette sammen med opprustning av andre bilveier og uttak av vann fra Storvatnet til vannverket i bygda og fra Søvatnet til Olden oppdrettsanlegg, kan dette ha hatt en betydning for nåsituasjonen, men dette har vi ingen kompetanse for å kunne fastslå.

Situasjonen for laks og sjørørret er noe uoversiktlig i vassdraget da det er vanskelig å bruke fangststatistikker for å måle dette da elva har begrenset fisketid og til dels svært liten vannføring på sommers tid. Sist høst ble det observert bra med gytefisk på gyteplassene, men med funn av PKD i forbindelse med ungfiskundersøkelsene er det naturlig nok også bekymring for ungfiskproduksjonen i elva fremover og for settefiskanlegget i bygda.

Skulle nåsituasjonen vedvare eller ytterligere forverres, vil det bli umulig å oppnå miljømålet med god status i vassdraget og elveeierlaget ber derfor om at det igangsettes kalkingstiltak så snart som mulig før skadene blir uopprettelige.

Elveeierlaget mener at resultatene så langt tilsier at det er nødvendig med en bekymringsmelding til myndighetene allerede nå og ber også om at elvemuslinger fra Oldvassdraget tas inn i programmet for kultivering i anlegg for oppdrett av elvemusling på Austevoll, som et strakstiltak.

For Olden Elveeierlag

Harald B. Kolven